

(savivaldybė, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____

(vardas ir pavardė)

2010 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

Testas

2010 m. gegužės 24 d.

Trukmė – 1,5 val. (90 min.)

NURODYMAI

- ◆ Pasitikrinkite, ar užduočių sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojiui.
- ◆ Rašyti galite ir pieštuku, bet bus vertinami tik tie atsakymai, kurie parašyti mėlynai rašančiu parkeriu arba tušinuku. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- ◆ Atlikdami testo užduotis, į klausimus atsakykite glaustai ir aiškiai. Jūsų atsakymai turi tilpti į paliktas eilutes.
- ◆ Jei klausimas nereikalauja kitaip, atsakymus formuluokite savais žodžiais.
- ◆ Neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

VERTINIMAS

Testas	Maksimalus taškų skaičius	Surinkta taškų		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
Teksto suvokimo užduotys	27			
Kalbos sistemos suvokimo užduotys	27			
Taškų suma	54			

IŠ VISO TAŠKŲ

Vertinimo komisijos pirmininkas _____

(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

1. Vaikeli mano,

Tu palieki tėvų namus ir prasideda naujas tavo gyvenimo etapas, dabar gali sakyti: „Aš pradėdau gyventi savarankiškai.“ Gerai pagalvok, ką reiškia žodis „gyvenimas“: tai ne tik pareiga gyventi, nes gyvybė yra bendras visų gyvų sutvėrimų požymis, bet ir menas gyventi, todėl teks pamąstyti, kaip gyvensi ir koks bus tavo gyvenimo tikslas. Tegul žodis „mąstyti“ nebaugina tavęs, mano mielas vaike; nė viename gyvenimo tarpsnyje žmogus nenustoja mąstyti, o gyvenimo mokslas nesiskiria nuo kitų mokslų, išmokti galima visko: svarbiausia – pažinti save ir sugebėti analizuoti savo veiksmus bei paklusti tiems, kurie ves tave gyvenimo keliais. Nuo šiol nebebūsiu tavo vedlys, bet mintys, kurias skaitai, kalbės mano lūpomis ir perduos mano patarimus bei nurodymus.

2. Nė akimirką nepamiršk, už ką turi būti dėkingas savo pirmajai geradarei – Motinai, nes ji tave pagimdė ir be galo myli, nors tu jos švelnumo dar nenusipelnei, bet, jei kiekvieną dieną stengsiesi būti jos vertas, jį nusipelnysi ir pateisinsi Motinos pasitikėjimą. Jei tikrai norėsi jį pelnyti, tai tik nuo tavęs priklausys, pavyks ar ne: nesiimk jokių žygių, nekalbėk ir nedaryk nieko prieš tai savęs nepaklauseš: „Ar mano Motina už tai pagirs?“

3. Siunčiu su tavimi tarną Santį, jis jau treji metai tau patarnauja. Būk su juo švelnus, geras, būk jam dėkingas, nes vykdamas su tavimi jis palieka žmoną ir vaikus. Yra didelis skirtumas tarp gerumo ir familiarumo¹: pirmasis kyla iš kilnios širdies, antrasis iš primityvaus mąstymo. Tik atsitiktinai gimei tarp tų, kuriems tarnaujama, o ne tų, kurie tarnauja, tad tikrai neturi tuo didžiulio; tačiau tu privileijuotas, todėl stenkis kilmę patvirtinti taurumu ir kilniais jausmais – tai suteiks tau tikrąją vertę.

4. Mokykis pats save analizuoti: nėra nieko geresnio už dienoraštį, kuriame fiksuotumei savo darbus ir mintis. Tai atneštų dvigubą naudą: įprastum susikaupti, mąstyti ir kalbėtis pats su savimi, antroji nauda būtų ta, kad susikurtum savo stilių; rašytoju tampama rašant. Tai, ką supratai pamokoje ar stebėdamas, išmoksi dar geriau, jei viską aprašysi ir visiems laikams užfiksusi atmintyje.

5. Pasistenk pelnyti bendramokslių palankumą juos gerbdamas, su visais būdamas paslaugus ir mandagus. Kartais pasitaiko neramaus būdo, tulžingų studentų, kurie tik ir ieško progos susivaityti su draugais. Tai maras, kurio reikia vengti kaip ugnies, ir geriausias būdas, kaip jau sakiau anksčiau, būti su visais mandagiam ir niekada nesikišti ne į savo reikalus. Tavo tikroji drąsa – ryžtingai visada atlikti tai, ką privalai.

6. Sudie, mielas vaike, telaimina tave Dangus, ir aš laiminu iš visos širdies. Rašyk mums. Tegul tavo plunksną vedžioja pasitikėjimas ir tiesa.

Tėvas

Kunigaikščio M. K. Oginskio priesakai keturiolikmečiui
sūnui (1822 m.). – *Regionų kultūrinių iniciatyvų centras*, 2007

¹ Familiarumas – per laisvas elgesys; nesivaržymas.

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
1.	Nurodykite šio teksto žanrą. Argumentuokite.		
(2 taškai)			
2.	Kuo ypatinga šio teksto rašymo situacija?		
(1 taškas)			
3.	Remdamiesi 1 pastraipa, apibendrintai atsakykite, kuo tėvo patarimai turėtų tapti sūnaus gyvenime.		
(1 taškas)			
4.	Kokio bendravimo stiliaus ir kodėl ragina vengti tėvas? Atsakykite, remdamiesi 3 pastraipa.		
(2 taškai)			
5.1.	5 pastraipoje tėvas charakterizuoja kai kuriuos būsimus sūnaus bendramokslius. Išrašykite du apibūdinimus ir įvardykite, kokios tai kalbinės raiškos priemonės.		
	(apibūdinimas) (kalbinės raiškos priemonė) (apibūdinimas) (kalbinės raiškos priemonė)		
(2 taškai)			
5.2.	Ko siekia tėvas, taip apibūdindamas kai kuriuos būsimus sūnaus bendramokslius? Apibendrintai suformuluokite du tėvo tikslus.		
(2 taškai)			
6.	Tėvas 6 pastraipoje rašo: „Tegul tavo plunksną vedžioja pasitikėjimas ir tiesa.“ Kokių santykių su sūnumi jis tikisi ateityje?		
(2 taškai)			
7.	Remdamiesi visu tekstu, parašykite, kokias esmines gyvenimo vertybes iškelia tėvas. Nurodykite dvi.		
(2 taškai)			

Iš viso (maks. 14 taškų)		
--------------------------	--	--

2 tekstas

1. Tėvas, pasistatęs prie gonkų¹ žvejo kėdutę, dvi pintines ir dubenį, perrinkinėjo voveraites. Nepakeldamas galvos jis kažkaip pajuto, kad Benutis į jį žiūri.
 - Pabudai? Nešk kuprinę vidun.
 - Benutis puolė daryti, kas liepta. Tėvas staiga pakėlė akis.
 - Pavarde motinos turi?
 - Ką?.. Nu taip, – suglumęs burbtelėjo Benutis.
2. Kuprinės jis nedrįso nešti į kambarius, paliko virtuvėje prie koklinės krosnies. Iš kiemo pro atvirą langą tuoj atsklido tėvo paliepiamas:
 - Griebk peilį nuo stalo ir ateik čia.

Benutis apsidairė – virtuvėje, be aukštos spintelės nusukinėtomis rankenomis, nebuvo nieko panašaus į stalą. Tačiau ant klijuote užtiestos krosnies stovėjo sukrauti indai, du virduliai ir duoninė, o ant jos gulėjo didelis peilis riebaluotais ašmenimis. Pasiėmė jį.
3. Pamatęs peilį tėvas supūkštė, atidavė Benučiui savo sulankstomąjį peiliuką, o pats paėmė iš jo didįjį. Parodė, kaip rūšiuoti grybus.
 - Į bliūdą² mesime prastesnius, tuos apvirsim ir kepinsim aliejuje su bulvėmis. Ir svogūnu. Ar valgai svogūną?
 - Valgau, – kuo rimčiausiai linktelėjo Benutis, nors nesuprato, ar tėvas klausia apie svogūno galvą, ar apie laiškų. Svogūną sriuboje jis prarydavo, išivaizduodamas, jog tai bulvė arba kopūstas. Virtų kopūstų, tiesa, irgi nelabai mėgo. O žalias svogūnas taip degino nosį, kad bėgdavo iš virtuvės, vos tik močiutė pasidėdavo pjaustymo lentą. Į burną jo nebūtų paėmęs už jokių pasaulio pinigų. Na, nebent už tokius, už kuriuos nusipirktum dviratį.
4. – Svogūnas yra gerai, – peiliu rakinėdamas prie grybo kepurės pridžiūvusį lapelį lėtai postringavo tėvas. – O šitų, – jis mostelėjo į atrinktus pintinėje, – vakare atvažiuos.
 - Kas? – Benučiui smilktelėjo viltis, kad galbūt mama atvažiuos pasiimti jo ir voveraičių.
 - Kas, kas... Grybų karalius Tadeušas. Iš jo gausim pinigų ir ryt Kiauniuose pirksime tau batoną. Gal net ir limonado – jei nesi tinginys ir atsikalbinėtojas. Ar nesi? – Tėvas gudriai primerkė akis ir pasilenkęs įsispitrėjo į Benutį.
 - Ne-a, – nudūręs akis atsakė šis, nors ir vėl nelabai suprato klausimą.
 - Taip, Benai Trijoni, ir gyvensim.

Laura Sintija Černiauskaitė. Benedikto slenksčiai. – V., *Alma littera*, 2009

8. Apibendrintai nurodykite, kokia vaiko būseną išryškėja 1 ir 2 teksto pastraipose. Atsakymą pagrįskite, remdamiesi abiem pastraipomis.

(būsena)

(pagrindimas)

(2 taškai)

Čia rašo vertintojai	
1	2
.....	
_____	_____

¹ Gonkai – prieangis.

² Bliūdas – dubuo.

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
9.	Remdamiesi 3 teksto pastraipa, nurodykite du tėvo bendravimo su Benučiu pokyčius. Atsakymą pagrįskite tekstu.		
	(2 taškai)	—	—
10.	Remdamiesi 4 pastraipa, paaiškinkite, kuo skiriasi Benučio svajonė nuo gyvenimo tikrovės.		
	(2 taškai)	—	—
11.	Ištrauka pateikta iš romano „Benedikto slenksčiai“. Paaiškinkite, kaip romano pavadinimas susijęs su Benučio situacija, vaizduojama ištraukoje.		
	(1 taškas)	—	—

Iš viso (maks. 7 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

12.	Kokia tema ir idėja sieja abu tekstus?		
	(2 taškai)	—	—
13.	Abiejuose tekstuose tėvų kalbinė raiška skirtinga. Nurodykite po vieną jų kalbos požymį.		
	1 tekste _____		
	2 tekste _____		
	(2 taškai)	—	—
14.	Paaiškinkite, kuo skiriasi abiejuose tekstuose tėvo santykiai su sūnumi.		
	(2 taškai)	—	—

Iš viso (maks. 6 taškai)

Taškų suma už teksto suvokimo užduotis (maks. 27 taškai)

KALBOS SISTEMOS SUVOKIMO UŽDUOTYS*

1 užduotis. Paaiškinkite, kokios sakinio dalys yra skaitmenimis pažymėti ir pabraukti žodžiai ar jų junginiai. Lentelėje ATSAKYMAI įrašykite teisingą atsakymą žyminčią raidę. Skaičiumi 0 pažymėtas pavyzdys.

Miškas⁰, kadaise buvęs pilnas laukinių žvėrių¹, stūksojo kitoje Olandijos ežero pusėje, ant aukšto smėlėto skardžio². Medžiotojai atvykdavę³ čia su šunimis iš aplinkinių dvarų. Šunys po tas olas landžiodavo ir išgudavo persigandusias⁴ lapas⁵. Ilgainiui⁶ šis landžiojimas⁷ po olas ir virtęs Olandija. Tikriausiai ši miestelio pavadinimo versija yra sugalvota⁸ kokio nors vietinio mokytojo maždaug prieš keliasdešimt ar keliolika metų. Kitokio, tikslesnio⁹, ežero, dvaro ir miestelio pavadinimo paaiškinimo niekas¹⁰ nežinojo.

- A. Veiksny
- B. Tarinys
- C. Papildinys
- D. Pažyminys arba priedėlis
- E. Aplinkybė

ATSAKYMAI

Sakinio dalies nr.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atsakymo raidė	A										

Taškų suma (maks. 5 taškai)

2 užduotis. Įrašykite praleistas raides, skliausteliuose pateiktus žodžius parašykite kartu arba atskirai.

(Vos tik) _____ išgirdo tr_škantį palėpęs dan__tį, (kaip mat) _____ nusmelkė baimės g__sis: tolim__j__me kampe, tirštoje vorų numeg__toje prieblandoje stovėjo žmogus. Adolfas, pamažu pripra__damas prie tirštos prieblandos, įsiži__rėjo ir pajuto __maus išg__ščio sukeltą kraujo potv__nį gysl__se. Pasirodo, namo lentos buvo taip sutrūn__jusios, kad kiekvien__akimirk__jis rizikavo įlū__ti, lyg po kojomis būt__susk__lęs pavasario ledas. Aplink pageltę pop__rgaliai, s__skaitos, butelis išblukus__etikete, medinė drabužių kab__klė, namų ap__vokos dai__tas – (gal būt) _____ gr__stuvė.

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Taškų suma (maks. 7 taškai)

* 1–4 užduotys parengtos pagal S. Parulskio ir A. Balbieriaus kūrybą.

3 užduotis. Padėkite reikiamus skyrybos ženklus.

Būties pojūtį suprantama sukuria ne linksmybės tą jausmą kuria rimtis gamtos tylą. Praradimai jaunuoli nušvinta kaip šviesa nes kitaip negali būti gali prarasti tik tai ką buvai radęs. Tai pastebėjimas taikomas tik žmogui laikančiam save protinga būtybe. Mes visi žmonės beždžionės kiparisai upėtakiai esame indai kuriuos vienija vanduo. Be abejo esame indų brolija ir gera kartais pajusti užčiuopti bendrumą ne tik protu bet ir jutimais kurių ilgimės ir kurie egzistuoja.

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Taškų suma (maks. **5 taškai**)**4 užduotis.**

A dalis. Kairėje pateiktus žodžius pavartokite nurodyta forma. 0 atvejis – pavyzdys.

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
(0) atitokti – veiksmaz., būt. k. l., dgs., 3 asm.	Kai žmonės pagaliau (0) <u>atitoko</u> nuo		
(1) griūti – dalyv., veik. r., es. l., mot. g., vns., kilm.	(1) _____ varpinės	—	—
(2) sukelti – dalyv., neveik. r., būt. l., vyr. g., vns., kilm.	(2) _____ triukšmo ir gyslas sustingdžiusio išpūdžio, jie suprato, kad varpai,	—	—
(3) tikslus – prieveiksm., aukštesn. laipsn.	(3) _____, vienas varpelis	—	—
(4) aidėti – būdinys	(4) _____ aidi	—	—
(5) skambėti – pusdalyvis, vyr. g., vns.	(5) _____ iš tolo.	—	—

Taškų suma (maks. **2 taškai**)

B dalis. Morfologiškai išnagrinėkite pabrauktus žodžius ir užpildykite lentelę. Jei žodis neturi kurio nors požymio, pažymėkite brūkšnį (—).

Šešetas vyrų sėdėjo po tris iš šonų, o priekyje, šalia vadeliootojo, su labiausiai iš visų blizgančiu šalmu išsidrėbęs riogsojo ugniagesių vadas.

							Čia rašo vertintojai	
Žodis	Kalbos dalis (veiksmažodžio forma)	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laikas	Asmuo	1	2
šešetas							—	—
šalia							—	—
labiausiai							—	—
blizgančiu							—	—
riogsojo							—	—

Taškų suma (maks. **3 taškai**)

5 užduotis. Pabraukite vartotinus žodžius, parašytus skliaustuose.

– Sveikas, kaip laikaisi?

– Išėjau (atostogų, atostogoms). Net (dvejoms, dviem) savaitėms.

– (Bendrai, Iš tikrųjų) protingai pasielgei. Be poilsio (dirbdamas, dirbant) labai pavargsti, o reikia būti ypač (atsakingu, atsakingam), kitaip gali tecti (krimstis, pergyventi) dėl nesėkmių. Jau (kitą, sekančią) savaitę aš irgi pradėsiu atostogauti, (o taip pat, taip pat) ir mano vaikai. Visi važiuosime prie jūros, turėsiu (kažkiek tai, nors kiek) laisvalaikio, tad įsipareigojau perskaityti (ne mažiau kaip tris knygas, daugiau trijų knygų).

– Gerų atostogų. Šiuo metu (pagrindė, daugiausia) visi poilsiauja.

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Taškų suma (maks. **5 taškai**)

--	--

Taškų suma už kalbos sistemos suvokimo užduotis (maks. **27 taškai**)

--	--

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas
Teksto suvokimas	27	
1 užduotis	14	
2 užduotis	7	
Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)	6	
Kalbos sistemos suvokimas	27	
1 užduotis	5	
2 užduotis	7	
3 užduotis	5	
4 užduoties A dalis	2	
4 užduoties B dalis	3	
5 užduotis	5	
Testo vertinimas taškais	54	